

משנה.

השותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר בונין את הכותל באמצע. מקום שנהגו לבנות גויל, גזית, כפיסין, לבינין - בונין, הכל כמנהג המדינה. גויל - זה נותן ג' טפחים וזה נותן ג' טפחים. בגזית - זה נותן טפחיים ומחצה וזה נותן טפחיים ומחצה. בכפיסין - זה נותן טפחיים וזה נותן טפחיים. בלבינין - זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה. לפיכך, אם נפל הכותל - המקום והאבנים של שניהם. וכן בנינה, מקום שנהגו לגדור - מחייבין אותו. אבל בבקעה, מקום שנהגו שלא לגדור - אין מחייבין אותו. אלא אם רצת, כונס לתוך שלו וכונה ועושה חזית מבחוץ. לפיכך, אם נפל הכותל - המקום והאבנים שלו. אם עשו מדעת שניהם בונין את הכותל באמצע ועושין חזית מכאן ומכאן. לפיכך, אם נפל הכותל - המקום והאבנים של שניהם.

ב: מהי מחיצה?

גודא כותל וזהו דבונין את 'הכותל' - וקמ"ל דבלא רצו בונין במפסיפס. וזהו דמחיצת הכרם שנפרצה אומר לו גדור, חזרה ונפרצה אומר לו גדור, נתיאש הימנה ולא גדרה - ה"ז קידש וחייב באחריות'. ומדייקנין: שאם לא רצו - אין מחייבין אותו, מוכח: שהזיק ראייה אין שמו נזק. ולא אמרי' מחיצה לשון חלוקה כ'ותהי מחצת העדה', וברצו בונין בע"כ, וש"מ הזיק ראייה שמיה הזיק. - דא"כ היה צ"ל שרצו לחצות.

בונין את הכותל באמצע וכו'.

וקמ"ל דאפי' בנתרצה לחבירו לחלוק אמרי' דהתרצה לאויר ואפי' לתשמוש.

האם ניתן להוכיח שהזיק ראייה לאו שמיה הזיק?

- א. והך דוכן בנינה - גינה שאני, כד"א טרב דאסור לאדם לעמוד בשדה חבירו בשעה שהיא עומדת בקמותיה
- ב. והך דוכן קתני! - אגויל וגזית.
- ג. והך ד'כותל חצר שנפל מחייבין אותו לבנות עד ד"א - נפל שאני. ואשמעי' דלמעלה מד"א אין מחייבין אותו
- ד. והך 'כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר - דהזיקא דרבים שאני.
- ה. והך ד'אין חולקין את החצר עד שיהא בה ד'א לזה וד'א לזה' הא יש בה כדי לזה וכדי לזה חולקין. - לאו בכותל אלא במסיפס בעלמא.
- ו. והך דהחלונות, בין מלמעלה [שלא יציין] בין מלמטה [שלא יעמוד] ובין מכנגדן [שלא יאפיל] - ד' אמות - הזיקא דבית שאני.
- ז. והך דשמואל: גג הסמוך לחצר חבירו - עושין לו מעקה גבוה ד' אמות! - שאני התם דבעל החצר אומר לבעל הגג שתשמישו אינו קבוע ואינו יודע מתי יעלה ליצטנע ממנו

לישנא אחרינא מחיצה - פלוגתא

ד'ותהי מחצת העדה' וכיון דרצו בונין את הכותל בע"כ ומשמע שהזיק ראייה שמיה הזיק

והך דרצו לעשות מחיצה [ולא לחצות]

-היינו כדאמרי אינשי בא נעשה פלוגתא [מחיצה]

ולא גודא כותל כדתניא ממחיצת הכרם שנפרצה וכו' - ומשמע דלאו שמיה הזיק - דא"כ בונין אותו [ולא את הכותל] מבעי ליה.

והך דמתני' מיירי דווקא ברצו רי"ז: בשאין בה דין חלוקה והוא דרצו וקמ"ל דבאין בו דין חלוקה, כי רצו חולקין ואפי' בכותל ולא במסיפס כדתנינא עד השתא.

ואשמעי' גמ: בשביל סיפא דבכתבי הקדש, אף ששניהם רוצים - לא יחלוקו. והעמדנו המשנה בשאין בה דין חלוקה ואין יכולין לחזור בהן

א. כדרי"ז: בשקנו מידן ברוחות [ולאו קנין דברים].

ב. רב אשי: כגון שהלך זה בתוך שלו והחזיק, וזה בתוך שלו והחזיק.

מקום שנהגו לבנות כו'.

גויל - אבנים שאינן משופות. גזית - אבנים המשופות, ד'כל אלה אבנים יקרות כמדורת גזית כפיסין - ארחי חצי לבנים לבינין - לבנים

ובגויל אי"ז חצי גזית וטפח יתר לבינהם - דנמירי לן ככפיסין]

א"ד שהקשה עליו על כפיסין וע"ז ענהו דנמרא נמירי לן כגויל

אכ"י ש"ט: כל בין השורות טפח- ה"מ בטיט, אבל מאכנים דקות צריך יותר
 וא"ד: ה"מ בטיט מאכנים דקות, אבל בטיט רגיל א"צ כ"כ הרבה
 הכלל בזה דבגזית כל ד' אמות גובה, רק אי עוביו חמש עומד ואי לא לא
 והך דאמה טרקסין הגבוהה מל' אמות ועוביה רק אמה
 - דשם היה טפח בעוביה יתר

ובמקדש שני לא עשו אמה טרקסין שהיתה גבוהה יותר מל' אמה
 [וטפח לא עזר ביותר] ד' גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון,
 - רב ושמואל: או בכנין או בשנים- ואיתא לתרווייהו

ולא יב"ז לעשותה גובה ל' אמה והשאר בפרוכת
 - דדוקא אי יש תקרה ומעזיבה יכלה לעמוד
 ולא יכלו לעשותה מעט בנין והשאר פרוכת,
 - דגמירי אי כולוהו בכנין ממקדש, אי כולוהו בפרוכת ממשכן.

איבעיא: הן וסידן, או"ד הן בלא סידן?

רנב"י: מסתברא הן וסידן, דאי בלא סידן ליתנייה לשיעוריה
 ודחי' דכיון דלא הוי טפח לא תני. משא"כ בלבנין דטפח ומחצה דחוי לצירוף
 והך דקורה שאמרו רחבה כדי לקבל אריח, [חצי לכינה של ג"ט]
 - שם בגדולים ודיקא מדתני של ג"ט.

ר"ח: לא יסתור אדם ביכנ"ם עד שיבנה ביכ"ג אחר

א"ד: משום פשיעה, וא"ד: משום תפילה ונפק"ט: שיש מקום להתפלל.
 סתרו ביכנ"ם של חורף בקיץ ובנו ביכנ"ם אחר של קיץ בחורף
 מרימר ומ"ז ר"א: כגבו זווי והם ביד הגבאי חישי שיזדמן להם פדיון שבויים ויתנו

✦ שורות לבנים ורעפי הגג מסודרין
 - חישי' שמא יזדמן להם פדיון שבויים, וימכרו ויתנו.
 משא"כ דירות אנשים לא ימכרו וכ"ש ביהכנ"ס.
 וה"מ בלא ראו בכיכנ"ס סדקים, דאי ראו שוכרים ובונים
 כר"א שראה סדקים בכיכ"ג דמחסיא, שברו והכניס מיטתו לשם ולא
 יצא עד שתיקן אפי את המרזבים שלו.

✦ ובבא בן בוטא שיעץ להורדוס לסתור לביהמ"ק
 א. שראה בזה סדקים ג. מלכותא שאני שלא חוזרת בה כשמואל:
 שאם אמרה לעקור הר, תעקור ולא תחזור בה.

✦ הורדוס עבד דבית חשמונאי היה, נתן עיניו באותה תינוקת.
 וכששמע ב"ק דכל עבד דמריד השתא מצלח, הרג לכולם
 והשאיר לאותה תינוקת, כשראתה שרוצה לנושאה, עלתה לגג
 והכריזה כל מי שיגיד שהוא מבית חשמונאי עבד הוא ! - שלא
 נשאר מהם אלא אותי וקפצה ומתה.

א. הטמנה ז' שנים בדבש- א"ד בא עליה, והא דטמנה ליישב יצרו.
 ג. לא בא עליה, ומה שטמנה - שיאמרו: שנשא בת מלך.
 ואמר מי דורש 'מקרב אחיך תשים עליך מלך- רבנן, והרג לכולם
 והשאיר לבב"ב ליטול עצה ממנו, שם לו עמרת קצצים וניקף עיניו
 יום אחד ישב לפניו א"ל ראה מה עשה לך עבד רע, שאזו מה
 ד. יעשה וא"ל שיקללו, וא"ל גם במדעך מלך אל תקלל. א"ל והא לאו
 מלך הוא א"ל לכה"פ עשיר הוא ויבחדרי משכבך אל תקלל עשיר,
 ואפי' אי רק נשיא הוא ונשיא בעמך לא תאור' א"ל דה"מ בעושה
 מעשה עמך אל שמפחד ממנו. א"ל: אין איש שיגיד לו שישבנו,
 א"ל 'כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר'. א"ל:
 אני הוא ואי ידעתי שזהירים רבנן כ"כ לא הייתי הורגם, עכשיו
 מה תקנתי,

א"ל: הוא כבה אורו של עולם ד'כי נר מצוה ותורה אור', ילך ויעסק
 באורו של עולם ד'ונהרו אליו כל הגוים'.

א"ד א"ל: הוא סימא עינו של עולם, ד'והיה אם מעיני העדה', ילך ויתעסק
 בעינו של עולם, ד'הנני מחלל את מקדשי גאון עוכם מחמד עיניכם.
 א"ל: שמפחד ממלכות א"ל: שישלח שליח וילך שנה ויתעכב שנה
 ויחזור שנה אדהכי יסתור ויבנה וכן עשה.

א"ל: אם לא סתרתה אל תסתור, ואם סתרתה אל תבני, ואם
 סתרתה ובנית, עבדי בישא אתר דעבדין מתמלכין, אם חרבך עלך,
 ספרך כאן, לא מלך ולא בן מלך, הורדוס עבד מעצמו יצא לחרות
 רבא מלכות ד'אנכי היום רך ומשוח מלך'. ג. מ'ויקראו לפניו אברך'.

מוגש מאת 'הקו החרדי'

אמרי: מי שלא ראה בנין הורדוס, לא ראה בנין נאה [מימיו].

רבנן: באבני שיש [ירוק] ושיש לבן.

א"ד: באבני שיש כחול ירוק ולבן והוציא שורה והכניס שורה כדי שיקבלו הסיד וכשרצה לצפותם בזהב א"ל רבנן שיניח דרך יפה יותר דרומה לגלי הים,

ותך דריב"ל: מפני מה נענש דניאל? שהשיא עצה לנבוכדנצר, ד'להן מלכא מלכי ישפר עלך וחטאיך בצדקה פרוק ועויתך במיחן עניין הן תהוי ארכא לשלותך וגו', וכתבי: 'כולא מטא על נבוכדנצר מלכא'. וכתבי: 'ולקצת ירחין תרי עשר וגו'! - מ"מ בבא בן בוטא השיא עצה

א. - שאני עבד, שנתחייב במצות.

ב. - שאני בית המקדש, דאי לא המלכות לא היה נבנה

ד. ודניאל נענש: דותקרא אסתר להתך' זה דניאל שחתכוהו מגדולתו, ואפי' למד: שכל דברי מלכות נחתכין על פיו, - שזרקוהו לגוב האריות

הכל כמנהג המדינה.

הכל - לאתויי אתרא דנהיגי בהוצא ודפנא.

לפיכך, אם נפל הכותל - המקום והאבנים של שניהם.

וקמ"ל: דבנפל לרשות דחד מהם או שאחד פינה לרשותו - לא אמרי' דעל השני להביא ראייה

וכן בגינת, מקום שנהגו לגדור - מחייבין אותו.

ואין לדויק לסתמא ומסיפא דבקעה לדייק איפכא

אביי: דה"ק: וכן סתם גינה, ובמקום שנהגו לגדור בבקעה - מחייבין אותו.

רבא: א"כ מאי 'אבל' אלא ה"ק: 'וכן סתם גינה' כמקום שנהגו לגדור, ומחייבין אותו

אבל סתם בקעה כמקום שלא נהגו דמי, ואין מחייבין אותו.

אלא אם רצה, כונס לתוך שלו וכונה ועושה חזית.

חזית-

א. ר"ה: מעבה ראש הכותל לצד חבירו ולא לתוכו דחבירו יעשה החוצה ויאמר ששניהם שלו, וחבירו לא יוכל לסתור את חזיתו אצלו שאם יעשה כן יהא ניכר

ב. א"ד אר"ה: מעבה ראש הכותל לפניו ולא מבחוץ שלא ינוח ויאמר שלי ושלו הוא. ואינו יכול לחבר מעל שיהא ניכר - ויקשה דהא מבחוץ קתני.

ג. ר"ז: טח אמה בראש הכותל ולא מלפנים שחבירו יעשה מבחוץ ויאמר שלי ושלו הוא. ולא יוכל לקלף שיהא ניכר

ד:

הוצא

ר"ג: מחבר קצות הלולכים מבחוץ ולא מכפנים שחבירו יעשה כן מבחוץ, ויאמר דשל שניהם הוא ולא יוכל לגוזם שיטיח אותם בטיט ולא יוכל לקלפו דיהא ניכר

אביי: הוצא אין לו תקנה אלא בשטר.

אבל אם עשו מדעת שניהם.

רבא מפריקא שניהם עושים דמיירי בהקדים אחד מהם ואי לא יעשה גם הוא יאמר דשלו הוא, והגם שברישא תני הדין ומש"ה תני תקנתא לרמאי משא"כ סיפא מיירי בהוצי לאפוקי מאביי שאין לזה תקנה קמ"ל דבחזית סגי

מתני'. המקיף את חבירו משלש רוחותיו, וגדר את הראשונה ואת השניה ואת השלישית - אין מחייבין אותו.

רבי יוסי אומר: אם עמד וגדר את הרביעית - מגלגלין עליו את הכל.

ריא"ש: הלכה כר' יוסי, דבעמד וגדר מגלגלין עליו את הכל, ל"ש עמד ניקף, ל"ש עמד מקיף.

איתמר, ר"ה: הכל - לפי מה שגדר. הכ"ד: הכל - לפי דמי קנים בזול.

ממתני' משמע דלת"ק בגדר רביעית מחייבין אותו רק רביעית

לר"ה: דלפי מה שגדר - זה הנפק"מ בין ת"ק ורבי יוסי,

לחב"ד: דדמי קנים בזול - אי הך לא יהיב מאי יהיב לת"ק

א. נפק"מ: אגר נטירא דלת"ק רק את זה משלם ולרבי יוסי גם דמי קנים בזול.

ב. דלת"ק רק על רביעית משלם ולרבי יוסי על הכל משלם

ג. דבעמד מקיף נותן לו רק דמי רביעית ולרבי יוסי מגלגלין עליו הכל

ד. בגדר מקיף את הרביעית לת"ק הניקף משלם על הכל ולרבי יוסי לא נותן כלום

כשרוניא לא רצה לשלם לרבינא על הקפתו מד' רוחות

הקיף את רוניא מד' רוחותיו. ולא רצה לשלם לא קנים בזול ולא שכר שמירה, וכשפעם אחת גדר דקלו א"ל לאריסו שיקח בפניו אשכול תמרים, וכשהרים רוניא קולו, א"ל רבינא: שגילה דעתו שנח לו, ולא יהא אלא כעז בעלמא שצריך ממנו שמירה וענהו דעז מספיק בנערה בעלמא, א"ל דמ"מ היה צריך לקרוא לאנשים שיעזרוהו, שיפייסו באגר שמירה דאי לא יגלגל הכל - כר"ה אליבא דרבי יוסי

רבינא רצה לסלק את רוניא שקנה קרקע על מיצרו מדין בר מצרא
א"ל רסבר"י דאמרי אינשי: ד' לעני וד' לעשיר [דמ"מ שיעור השמירה שווה ושיניח לרוניא]

מתני'. כותל חצר שנפל מחייבין אותו לבנותו,

עד ד' אמות בחזקת שנתן, עד שיביא ראיה שלא נתן.

מד' אמות ולמעלן - אין מחייבין אותו.

סמך לו כותל אחר, אע"פ שלא נתן עליו את התקרה מגלגלין עליו את הכל. בחזקת שלא נתן, עד שיביא ראיה שנתן. ←♦→

הקובע זמן להכירו, וא"ל פרעתיק בתוך זמני

ר"ל אינו נאמן, - ולואי שיפרע בזמנו.
אב"י ורבא: עשוי אדם לפרוע תוך זמנו דמזדמן לו מעות ופורע דלא ליטרדן
הך ד' בחזקת שנתן, עד שיביא ראיה שלא נתן' ובא"ל פרעתיק בתוך זמני דמשמע דאדם פורע תוך הזמן
- שאני הכא - דכל שורה ושורה זמנו הוא.

והך ד' בחזקת שלא נתן, עד שיביא ראיה שנתן' ובא"ל פרעתיק בתוך זמני, דמשמע דא"א פורע תוך הזמן - מי יימר דמחייבי לי רבנן נהגו כאב"י ורבא, מכר"א נהגו כר"ל והלכתא כר"ל ואפי' מיתמי.
ואף דהבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה, - חזקה אדם לא עשוי לפרוע בתוך הזמן.

איבעיא: תבעו לאחר זמן, וא"ל פרעתיק בתוך זמני, מהו? אי

אמרי' במקום חזקה מ"ל לשקר או לא.

א. אין להוכיח: ד' בחזקת שנתן, עד שיביא ראיה שלא נתן' דמייירי בפרעתיק בתוך זמני, דמשמע דאפי' במקום חזקה אמרי'
- שאני כאן: דכל שורה ושורה זמן הוא.

ב. והך: ד' מד' אמות ולמעלה אין מחייבין אותו'. סמך לו כותל אחר כו' עד שיביא ראיה שנתן.

ובתורה דמייירי בפרעתיק בתוך זמני ומשמע דלא אמרי' במקום חזקה מ"ל לשקר
- שאני הכא, דאמר: מי יאמר שרבנן יחייבו אותי.

ג. והך: דמנה לי בידך, א"ל: הין, למחר א"ל: תנהו לי, אם אמר נתתיו לך פטור, אין לך בידי חייב

ולכא 'נתתיו לך' דא"ל: פרעתיק בזמני, 'אין לך בידי' - דא"ל: פרעתיק בתוך זמני, וקתני: חייב, אלמא במקום חזקה לא אמרינן מה לי לשקר

- ודחי' ד' אין לך בידי' היינו להד"ם
דאמר מר: כל האומר לא לויתי, כאומר לא פרעתי.

סמך לו כותל אחר - מגלגלין עליו את הכל כו'.

ר"ה: סמך לחצי כמאן דסמך לכולה.

ור"ג: למה שסמך סמך, למה שלא סמך לא סמך.

ומדרה ר"ה בקרן זוית המתחברת לבנין.

ומדרה ר"ג בקורה שנעשו שם חורים עבור קורות ללמעלה דמנלה דעתו שרוצה בזה

ר"ה: בית חלונות לכיוון הכותל לא הוי חזקה, ואפי' עשה שם חורים מסגרות לקורות דא"ל: כשתפייסני ותשלם לי כבר מעתה אני מחזק שלא יתרועע הכותל

א. ר"ג: החזיק להורדי קרשים קטנים לא החזיק לכשורי לקורות גדולות,

החזיק לקורות גדולות - מועלת חזקתו לקטנות.

רב יוסף: החזיק להורדי החזיק לכשורי.

ב. א"ד ר"ג: החזיק להורדי החזיק לכשורי, לכשורי - אחזיק להורדי.

ר"ג: החזיק לנטפי [בכל הנג] החזיק לשפכי [במקום אחד].

החזיק לשפכי לא אחזיק לנטפי.

ורב יוסף: אפילו החזיק לשפכי החזיק לנטפי.

ג. א"ד ר"ג: אחזיק לשפכי אחזיק לנטפי, לנטפי אחזיק לשפכי, אבל לא

לצריפא דאורבני בשיפוע חזק.

רב יוסף: אפי' צריפא דאורבני. וכן עשה מעשה.

ה"ג מ"ב א: המשכיר בית לחבירו בבירה גדולה, משתמש בזיזה ובכתליו

עד ד' אמות,

ובעובי הכותל במקום שנהגו, אבל בתרכיץ אפדני [פתח הטרקלין] לא.

ור"ג עצמו: אפילו בתרכיץ אפדני, אבל רחבה שאחורי הבתים לא.

ולרבא: אפי' רחבה שאחורי הבתים.

רבינא: קורת סוכה עד ל' יום לא הוי חזקה, אחר ל' יום הוי חזקה.

ובסוכת מצוה - עד ז' יום אי"ז חזקה, אחר ז' ימים הוי חזקה, ואי

חברה כמיט - מיד הוי חזקה.

אביי: שני בתים בשני צדי רה"ר

שניהם עושים מעקה לחצי גגם זה שלא כנגד זה ומעדיף.

א. רה"ר שאינם רואים בלילה,

ב. אינם רואים כשיושב, וגם שאינם מתכוננים, משא"כ אתה

אמר מד: כל אחד עושה מעקה לחצי גגו, זה שלא כנגד זה ומעדיף.

ומיירי בקדם חדר מהם ועשה שאינו יכול לומר טול הוצאותיך ועשה

הכל דמתרע כותלו.

נג הסמוך לחצר חבירו

ר"ג משמואל עושה מעקה גבוה ד' אמות, אבל לא בין גג לגג.

ור"ג דידיה: אינו זקוק לד"א, אבל זקוק למחיצת עשרה. שלא יתפס עליו כגג,

דכמסיפס יכול להשתמש שחפץ נפל ונכנס וכו' אבל במחיצת י' לא מצי משתמש.

והך ד"אם היה חצרו למעלה מנגו של חבירו אין נזקקין לו'

שאינן נזקקין לד' אמות, אבל כן למחיצת עשרה - היינו

שתי חצרות זו למעלה מזו

ר"ה: תחתון בונה מכנגדו ועולה, ועליון בונה מכנגדו ועולה.

ור"ה: עליון מסייע מלמטה ובונה. וכן תניא כמותו.

מעשה: **שנשבר בית התחתון וביקש מהדרר בעלייה שיעזרהו בבניה**

וענהו שהוא גר שפיר, א"ל: שישתור הוא ויבנה א"ל שלא יהא לו מקום

לגור בינתים, א"ל שישכור לו א"ל לא מריחנא,

א"ל הדר למטה: הא איני יכול לגור א"ל שכב על כריסך וכנס וצא,

ר"ה: בדין מעכב.

וה"מ: שלא ירדה עלייתו ללמטה מי' דכפחות מזה א"ל דרשותו היא

ולא משועבד לו

וה"מ: בדלא השתנו ביניהם, שאם התנו וודאי סותרים ובונים.

ועד כמה

רבנן מ"ג: כאותה ששנינו: רומו כחצי ארכו וכחצי רחבו.

רבא מ"ג: כדדיירי אינשי. - מקום דעיילי קני דמחוזא [גבוהים] והדר.

ושלא יתלו בוקי סריקי בדבריו

מעשה

שבנה כותל ע"י חלונות חבירו וא"ל שמאפיל

א"ל בעל הכותל שישתום ויבנה למעלה מכותלו, א"ל שירע לכותלו

א"ל בעל הכותל שישתור כותלו עד מקום החלונות ומשם יבנה

חדש

השיב: שלא יתקיים כותל שחציו ישן

א"ל בעל הכותל שישתור עד הקרקע ויבנה חדש עם חלונות למעלה

השיבו בעל החלון: דכותל חדש בבית ישן לא מתקיים

א"ל שישתור כל הבית ויבנה חדש - השיבו שאין לו מקום לגור

א"ל שישכור עבורו במק"א השיבו: שטורח הוא להעביר חפציו

ר"ה: בדין מעכב. וקמ"ל שאף שלא משתמש אלא לתבן ועצים בעלמא

מעשה: שני אחים שחלקו ביניהם טרקלין וגינת, ובנה בעל הגינה

כותל בפתח הטרקלין של אחיו.

א"ל: מאפלת עלי, א"ל: בשלי אני בונה א"ל ר"ה: בדין קא"ל.

א"ל רבינא מ"ש משני אחין שחלקו, שדה כרם, ושדה לבן, - דיש לבעל

הכרם ד' אמות בשדה לבן שעל מנת כן חלקו? א"ל: שם עלו להרדי.

מוגש מאת 'הקו החרדי'

אבל כאן אף שהתקזזו בדמי ליבני כשורי והודרי, אבל לא בדמי האויר. ולא יוכל לומר שכעת יש לו חדר אפל – דעדיין שמו טרקלין.

ברשב"א: ד'בית כור עפר אני מוכר לך', אף שאינו אלא לתך הגיעו, שמכר

לו שם 'בית כור', [והוא שיש עליו שם בית כור, או פרסם אי כרם]

פרסם אני מוכר לך, אף שאין בו רמונים הגיעו, שמכר לו שם פרסם כרם אני מוכר לך, אף שאין בו גפנים הגיעו, שמכר לו שם כרם, דאכתי במוכר אומר 'שם' מכרתי לך,

- ודחי'

אבל בחלוקה חלק ע"ד שיגור כפי שגרו אבותיו

בני ר"ח לר"א: נהרדעי לטעמיהו [ר"ח]. דר"ג משמואל מנהרדעא: האחין שחלקו אין להן

לא דרך ולא חלונות ולא סולמות ולא אמת המים זה על זה, והוזהרו בהן שהלכות קבועות הן. ולרנב"א: יש להן.

שמר דיתמי דיצא עליו שובר שהוא פרוע.

ז:

לא מגבינן דיצא שובר עליו.

ח:

ולא קרעינן דכשגדלים היתומים אפשר יביאו ראייה וירעו אותו

בכולהו הלכה כרב חמא. חוץ משובר דלא מחזיקים עדים בשקר

רבינא:

גם בשובר הלכה כר"ח דאי מעליא הוא, היה לו להוציא בחיי האב

מ"ז בר"א:

- ומדלא הוציא ש"מ מזויף.

מתני'.

כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר.

רשב"ג: לא כל החצרות ראויות לבית שער.

כופין אותו לבנות לעיר חומה ודלתים ובריה.

רשב"ג: לא כל העיירות ראויות לחומה.

כמה יהא בעיר ויהא כאנשי העיר? י"ב חדש.

קנה בה בית דירה - הרי הוא כאנשי העיר מיד.

משמע דבית שער מעלה היא,

והך דחסיד שהיה רגיל אליהו אצלו וכשעשה בית שער פסק מליהכנס

א. מכפנים חסרון, ומבחוץ מעלה

ב. כשיש דלת מבחוץ חסרון, והך שאין לו דלת.

ג. כשיש פותחת לדלת ידית - חסרון, כשאין לו פותחת מעלה

ד. כשהפותחת מכפנים חסרון, כשפותחת שלו מבחוץ מעלה.

כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר. ולרשב"ג וכו'.

לרשב"ג: חצר שאינה סמוכה לרה"ר אינה ראויה לבית שער

גם באינה סמוכה לרה"ר פעמים דדחקי בני רה"ר ועולים לשם.

כופין אותו לבנות לעיר חומה ודלתיים ובריה ורשב"ג וכו'.

רשב"ג: עיר שאינה סמוכה לספר אינה ראויה לחומה.

גם עיר שאין סמוכה לספר - פעמים ובאים גייסות

ר"א בעי: כשהן גובין, לפי נפשות, או לפי שבח ממון גובין?

א"ל ר"י: לפי ממון גובין, ואלעזר בני, קבע בה מסמרות.

א"ד בעי ר"א: כשהן גובין, לפי קירוב בתים, או לפי ממון גובין?

א"ל ר"י: לפי קירוב בתים הן גובין, ואלעזר בני, קבע בה מסמרות.

ר"ג

הטיל מס החומה על רבנן,

רבנן לא צריכי שמירה ד'אספרם מחול ירבנן,

ואין במשמעות לצדיקים עצמם דכ"ש מכל ישראל אלא אספרם

למעשים של צדיקים, ק"ו מחול שמועט ומגין על הים, כ"ש

מעשיהם של צדיקים שהם מרובים שמגינים עליהם

שיוכיח מ'אני חומה זו תורה, 'שדי כמגדלות' - אלו ת"ח

שאלו ר"י:

ענהו ר"ל: כרנא 'אני חומה' - זו כנסת ישראל, 'שדי כמגדלות' - אלו ביכ"ג ובימ"ד

ענהו ר"ל

רנב"ח: הטיל מס על רבנן,

רנב"ח

עברת אדאורייתא ואדנביאי ואדכתובי.

וא"ל רנב"י -

אדאורייתא - אמר משה לפני הקב"ה: רבש"ע אפי' בשעה 'שאף חובב

עמים - 'כל קדושו יהיו בידך'. 'והם תכו לרגלך' אלו ת"ח

שמכתתים רגליהם מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה.

'שא מדברותיך' - לישא וליתן בדבורותיו של מקום.

אדנביאי ד'גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם ויחלו מעט ממשא

מלך ושרים,

עולא: פסוק זה בלשון ארמית נאמר, אי תנו כולחו - 'עתה אקבצם',

ואם מעט מהם 'יחלו ממשא מלך ושרים'.

אדכתובי, ד'מנדה- מנת המלך, בלוי- כסף גולגלתא, והלך ארנונא, לא שליט למרמא עליהם'

הטיל מס כריית מים על יתומים קטנים,

ר"פ

א"ל רשב"ד: א' שמא לא ימצא מים ויתמי לאו בני מחילה, ענה שאם לא ימצא יחזיר

אר"י: לשערי העיר הכל, ואפי' מיתמי, אבל רבנן א"צ שמירה

לכריית בורות מים הכל, ואפי' מרבנן רק ע"י פועלים,

רבי פתח אוצרות בשני בצורת,

אמר: יכנסו בעלי מקרא, בעלי משנה, בעלי גמרא, בעלי הלכה, בעלי

הגדה, אבל עמי הארץ אל יכנסו.

דחק רבי יונתן בן עמרם ונכנס, א"ל רבי, פתנסני! א"ל בני, קרית? א"ל לא.

שנית? א"ל לא. אבבמה אפתנסך? א"ל פתנסי ככלב וכעורב, פרנסו. ואחר

שיצא הצטער רבי 'אוי לי שנתתי פתי לעם הארץ',

אמר לפניו רשב"ד: שמא יונתן בן עמרם תלמידך הוא, שאינו רוצה

ליהנות מכבוד תורה מימיו? בדקו וכן מצאו אמר רבי: יכנסו הכל.

ורבי לטעמיה: דאין פורענות בא לעולם אלא בשביל עמי הארץ. כאותו מס

שהטילו על טבריה ולא הסכים רבי שיטילו על רבנן וא"ל שיצאו

ויצאו חצי וירד המס בחצי, וכן היה עם החצי השני ונשאר רק הכובס,

והטילו עליו הכל וכשעזב פקע הקנס.

ראיתם, שאין פורענות בא לעולם אלא בשביל עמי הארץ.

וכמה יהא בעיר ויהא כאנשי העיר וכו'.

והך ד'החמרת והגמלת העוברת ממקום למקום, ולנה בתוכה

והורחה עמהן הן בסקילה וממוגן פלט,

ואם נשתהו שם שלשים יום - הן בסייף וממוגן אבד!

- רבא ל"ק: הא לבני העיר [י"ב חודש] הא ליושבי העיר [ל' יום]

בדתינא: המודר הנאה מאנשי העיר,

כל שנשתהא שם י"ב חדש אסור ליהנות ממנו, פחות מכך מותר

המודר הנאה מיושבי העיר,

כל שנשתהא ל' יום - אסור ליהנות ממנו, פחות מכך - מותר

+ ואפי' דתינא ל' יום לתמחוי, ג' חדשים לקופה, ו' לכסות, ט' לקבורה, י"ב לפסי העיר

- מתני' די"ב חדש - לפסי העיר.

ואר"י: הכל לפסי העיר ואפי' מיתמי, אבל לא רבנן דא"צ שמירה.

ב. ר"פ: לחומת, ולפרש, ושומר כלי זיין - אפי' מיתמי, אבל רבנן א"צ שמירה.

בללא דמילתא: כל דבר דיש לו הנאה ממנו - אפילו מיתמי.

ג. רבה: הטיל צדקה איתמי דבר מריון, כדי להחשיבם

ולא חלק ארשב"י דאין פוסקין איתמי אפי' לפדיון שבויים

ד. איפרא הורמיזי אם דשבור מלכא, שלחה ארנק לרב יוסף אמרה

שיהיה למצוה רבה. ועיין רב יוסף ועיין מהי מצוה רבה?

א"ל אביי מדתני רשב"י דאין פוסקין צדקה על היתומים אף לפדיון שבויים,

ש"פ פדיון שבויים מצוה רבה היא.

רבא לרב"ט: מנ"ל דפדיון שבויים מצוה רבה היא?

א"ל ד'והיה כי יאמרו אליך אנה נצא ואמרת אליהם כה אמר ה'

אשר למות למות ואשר לחרב לחרב ואשר לרעב לרעב ואשר

לשבי לשבי,

ואר"י: כל המאוחר בפסוק זה קשה מחבירו.

+ חרב קשה ממות -

סברא: דזה מינוול וזה לא, קרא ד'יקר בעיני ה' המותה לחסידיו'.

+ רעב קשה מחרב -

סברא, דמצטער יותר, קרא 'טובים היו חללי חרב מחללי רעב.

+ שבי קשה מכולם - דכולהו איתנהו ביה.

ת"ר: קופה של צדקה - נגבית בשנים שאין עושים שררות על הצבור

פחות משנים, ומתחלקת בג' כד"מ

תמחוי - נגבית בשלשה ומתחלקת בשלשה, שגבויה וחלוקה שוים.

תמחוי - בכל יום, קופה - מער"ש לער"ש,

תמחוי - לעניי עולם, קופה - לעניי העיר.

ורשאים בני העיר לעשות קופה תמחוי ותמחוי קופה, ולשנותה

לכל מה שירצו. להתנות על המדות ועל השערים, ועל שער

פועלים, ולהסיע על קיצתן.

א. ר"ג: 'והם יקחו את הזהב - אין עושיין שררות על הצבור פחות משנים.

- הא נאמן, מסייע ל"ח: מעשה ומונה רבי שני אחין על הקופה.
 דרב"א: לפי שממשכנין על הצדקה ואפילו בע"ש והיינו באמיד.
 והך ד'ופקדתי על כל לוחציו' וכו' דואפי' על גבאי צדקה- היינו בלא אמוד
 כרבא שכפה לרב"א ולקח ממנו ד' מאות זוז לצדקה
 ב. והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע וגו' זה דייין שדן דין אמת לאמתו,
 ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד - אלו גבאי צדקה.
 במתניתא תנא: 'והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע - זה דייין שדן דין אמת לאמתו
 וגבאי צדקה,
 'ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד - אלו מלמדי תינוקות.
 עזבתם להימנותך תלמודי? אל' שאף שי"ג שנים לא ראם גם עכשיו
 דעתו עליהם, אבל ת"ח יזכו ל'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'.

גבאי צדקה

- א. ת"ר: אינן רשאים לפרוש זה מזה, אבל פורש זה לשער וזה לחנות.
 מצא מעות בשוק - לא יתנם בכיסו, אלא בארנקי של צדקה,
 ולכשיבא לביתו יטלם.
 כיוצ"ב היה נושה בחבירו מנה ופרעו בשוק - לא יתננו לכיסו,
 אלא לתוך ארנקי של צדקה, ולכשיבא לביתו יטלם.

כשאין להם עניים לחלק

- ב. ת"ר: גבאי צדקה שאין להם עניים לחלק - פורטין לאחרים ולא לעצמן.
 גבאי תמחוי שאין להם עניים לחלק - מוכרין לאחרים ולא לעצמן.
 מעות של צדקה אין מונין אותן שתיים, אלא אחת אחת.

ד' הנהגות

- א. אביי: מתחילה לא ישב על מחצלות ביהכנ"ס וכששמע שמותר
 לשנותה לכל מה שירצו ישב.
 ב. אביי: מתחילה עשה ב' כיסים חד לעניי עולם וחד לעניי העיר וכיון
 ששמע לשמשואל דאפשר בכיס אחד נהג בן
 ג. רב אשי: א"צ למשנה דכל מי שמביא לי על דעתי מביא ולמי שארצה אני נותן
 ד. מעצק: בשני טבחים שהסכימו בעצמם שכל מי שיעבוד ביום של חבירו
 יקרעו לעור בהמתו, וכשהלך אחד מהם ועבד ביום של חבירו
 קרעו לעור בהמתו, וכשהלכו לרבא חייבם
 ושאלו ריב"ש דהא תני 'להסיע על קיצתם', ולא ענהו, אר"פ: טוב שלא ענהו דה"מ
 כשאין אדם חשוב דכשיש כרבא אין להם כח להתנות ביניהם
 ד. ת"ר: אין מחשבין בצדקה עם גבאי צדקה, ולא בהקדש עם הנוכרין,
 זכר לדבר ד'ולא יחשבו את האנשים אשר יתנו את הכסף על ידם לתת
 לעושי המלאכה כי באמונה הם עושים.
 ה. ר"א: אף שיש לאדם גזבר נאמן בתוך ביתו יצור וימנה, ד'ויצורו וימנו'.

למה בודקין, לכסות או למזונות

- ר"ח: בודקין למזונות ולא לכסות. - סברא, האי מבזי והאי לא מבזי.
 קרא ד'הלא פרוש לרעב לחמך' - והדר הב ליה, והתם 'כי תראה
 ערום וכסיתו' - לאלתר.
 ר"י: בודקין לכסות ולא למזונות. סברא, דזה מצערו וזה לא מצערו.
 קרא ד'הלא פרוש לרעב לחמך' - פרוש לאלתר, ובודקין, ו'כי
 תראה ערום וכסיתו' - כשראה לך.
 ת"כ דר"י: אמר כסוני - בודקין אחריו, פרנסוני - אין בודקין.
 תנן: אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום - מכבר בפונדיון, מד' סאין בסלע.
 'לך' - נותנין לו פרנסת לינה - אר"פ: מיטה וכו'.
 שבת - נותנין לו מזון שלש סעודות.

אם היה מחזיר על הפתחים - אין נזקקין לו.

- א. תנא: אותו עני שחזר על הפתחים והגיע לפר"פ ולא נזקק לו.
 אי מר לא יזדקק לו, אחר גם לא יזדקק לו וימות?
 והך ד'אין נזקקין לו' היינו למתנה מרובה, אבל 'נזקקין לו' למתנה מועטת.
 ב. רב אסי: לעולם אל ימנע אדם עצמו [מלתת] שלישית השקל בשנה,
 'והעמדנו עלינו מצות לתת עלינו שלישית השקל בשנה וגו',
 ג. רב אסי: שקולה צדקה כנגד כל המצות, שנא: 'והעמדנו עלינו מצות
 וגו', ולא מצוה
 ד. ר"א: גדול המעשה יותר מן העושה,
 ד'וזהה מעשה הצדקה שלום ועבודת הצדקה השקט וכטח עד עולם,

זכה - הלא פרוש לרעב לחמך, לא זכה - ועניים מרודים תביא בית.
 בבקשה מכם כפו בעצמכם לצדקה, שיהא לכם שלום במלכות
 [ממסים] בזרוע, ואעפ"כ נחשב להן לצדקה, ונוגשין צדקה.

ט: רבא: דבר זה אמר לי תינוק ששיבש דרכי אמו [רב ששת] מדר"א.

ו. ואר"א: בזמן שבהמ"ק קיים, אדם שוקל שקלו ומתכפר לו, עכשיו שאין
 בהמ"ק קיים, אם עושין צדקה מוטב, ואם לאו באין גויים ונוטלין
 ד'וילבש צדקה כשריון' שכל קליפה וקליפה מצטרפת לשריון גדול,
 אף צדקה - כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול.

ר"ח: מ'וכבגד עדים כל צדקותינו, שכל נימא ונימא מצטרפת לבגד גדול,

'עולא משגש ארחתיה דאימיה.'

ששאל רבא מר"ש: מנין למצורע בימי ספורו שמטמא אדם?

א"ל: הואיל ומטמא בגדים מטמא אדם.

א"ל: שאני טומאה בחבורים [שלוכשו], שהרי הסיט נבילה דמטמא
 בגדים ולא אדם!

א"ל: ואלא שרין דמטמא אדם מנלן לאו משום דמטמא בגדים!

א"ל: בהדיא כתיב 'או איש אשר יגע בכל שרין'

אלא שכ"ז דמטמא אדם - הואיל ומטמא בגדים מטמא אדם?

רבא: שכ"ז גם כתובה בפירושי: 'או איש' לרבות את הנוגע, השיכו בכדיחותא.
 חלשה דעתו דר"ש, נאלם רבא, ושכח תלמודו.

באתה אמו לר"ש צווחה וצווחה ולא השגיח בה,

אמרה לו: ראה לאותם שינקת מהם, ביקש עליו רחמים ונרפא

ולמעשה כרשב"י: מצורע בימי ספורו לטמא אדם מ'כבוס בגדים' דבימי חלוטו
 דמטמא אדם,

ז. ר"א: גדול העושה צדקה כסתר יותר ממושה רבינו,

במושה רבינו: 'כי יגורתי מפני האף והחמה',

ובעושה צדקה - 'מתן כסתר יכפה אף ושחד בחיק חמה עזה'.

וחלק על ר"י: שכופה אף ולא חמה ד'ושחד בחיק חמה עזה', אף ששחד
 בחיק - חמה עזה.

ב. א"ד ר"י: כל דיין שנמל שחד - מביא חמה עזה לעולם, ד'ושחד בחיק וגו',

ג. ר"י: כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות ד'הלא פרוש וגו'

ועניים מרודים תביא בית כי תראה ערום וגו' ועוד קראי
 והמפייסו בדברים מתברך בי"א ברכות, ד'ותפק לרעב נפשך
 ונפש נענה תשביע וזרח בחשך אורך ואפלתך כצהרים, ונחך ה'
 תמיד והשביע בצחצחות נפשך וגו', ובנו ממך חרבות עולם
 מוסדי דור ודור תקומם וגו'.

ד. ר"י: רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד'

והיינו דהקב"ה ממציא לו מעות ועושה בהן צדקה.

רנב"י: הקב"ה ממציא לו בני אדם המהוגנים לעשות להן צדקה, כדי
 לקבל עליהם שכרו.

שלא ברבה ד'ויהיו מוכשלים לפניך בעת אפך עשה בהם', אמר ירמיה לפני

הקב"ה רבש"ע אפילו בשעה שכופין את יצרן ומבקשין לעשות
 צדקה לפניך, הכשילם בבני אדם שאינן מהוגנין, כדי שלא יקבלו
 עליהן שכר.

ח. ריב"ל: כל הרגיל לעשות צדקה - זוכה הויין לו בנים בעלי חכמה, בעלי

עושר, בעלי אגדה. בעלי חכמה ד'ימצא חיים'. בעלי עושר
 'צדקה'. בעלי אגדה, ד'וכבוד' והתם 'כבוד חכמים ינחלו'.

ו. תניא מר"מ: יש לבעל הדין להשיבך: אם אלהיכם אוהב עניים הוא, מפני מה

אינו מפרנסן? אמר לו: כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם.

כך שאל טורנוסרופוס הרשע את ר"ע:

אם אלהיכם אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסם?

א"ל ר"ע: כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם.

א"ל: אדרבה זו שמחייבתן לגיהנם! אמשול לך משל לה'ד למלך ב"וד

שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו
 ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע
 המלך לא כועס עליו? ואתם קרוין עבדים, שנאמר: 'כי לי בני
 ישראל עבדים!'

א"ל ר"ע: אמשול לך משל לה'ד למלך ב"וד שכעס על בנו וחבשו בבית

האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם

אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא דורון משגר לו? ואנן קרוין בנים, דכתיב: 'בנים אתם לה' אלהיכם'.

א"ל: אתם קרוים בנים וקרוין עבדים, בזמן שאתם עושין רצונו של מקום אתם קרוין בנים, ובזמן שאין אתם עושין רצונו של מקום אתם קרוין עבדים, ועכשיו אין אתם עושים רצונו של מקום!

א"ל: הרי הוא אומר: הלא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית, אימתי עניים מרודים תביא בית? האידנא, וקאמר: הלא פרוס לרעב לחמך.

ז. דרש ר"י בר"ש: כשם שמוזנתיו של אדם קצובין לו מר"ה, כך חסרונותיו קצובין מר"ה

זכה - הלא פרוס לרעב לחמך, לא זכה - ועניים מרודים תביא בית.

כבני אחות ריב"ז שראה בחלום שצריכים ליחסר שבע מאות דינרים כפס לצדקה ונשאר י"ז דינרים, ובעיו"כ לקחום בי קיסר

וא"ל ריב"ז שלא יפחדו שיקחו מהם רק י"ז דינרים שכן ראה בחלום, ומה שלא אמר להם - שיעשו מצווה לשמה.

ח. מעשה שר"פ עלה במדרגה וכמעט נפל, ואמר דאילו היה מת היה מתחייב

'שונאו' כמחלל שבת ועובד ע"ז

א"ל חב"ה: שמא עני בא לידך ולא פרנסתו דריב"ז: כל המעלים עיניו מן

הצדקה כאילו עובד ע"ז ד'השמר לך פן יהיה דבר עם לבכך בליעל', והתם: 'יצאו אנשים בני בליעל', מה להלן אף כאן ע"ז.

ט. ראב"ד: כל צדקה וחסד שישראל עושין בעולם הזה, שלום גדול

ופרקליטין גדולין בין ישראל לאביהן שבשמים, ד'כה אמר ה' וגו' את החסד ואת הרחמים, חסד - זו גמ"ח, רחמים - זו צדקה.

י. ר"י: גדולה צדקה שמקרבת את הנאולה,

דשמחו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבא וצדקתי להגלות.

עשרה דברים קשים נבראו בעולם:

יא. הוא היה אומר,

הר קשה - ברזל מחתכו, ברזל קשה - אור מפעפעו, אור קשה

מים מכבין אותו, מים קשים - עבים סובלים אותו, עבים קשים

- רוח מפזרתן, רוח קשה - גוף סובלו, גוף קשה - פחד שוברו,

פחד קשה - יין מפיגו, יין קשה - שינה מפכחתו, ומיתה קשה

מכולם - וצדקה מצלת מן המיתה, ד'וצדקה תציל ממות'.

יב. ר"ד ברבי ינאי: בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת כ"וד, אדם מביא דורון גדול

למלך - ספק מקבלין ספק אין מקבלין אותו הימנו, ואת"ל

מקבלים ספק רואה ספק אינו רואה פני המלך. והקב"ה אינו כן

אדם נותן פרוטה לעני זוכה ומקבל פני שכינה ד'אני בצדק

אחזה פניך וגו',

יג. ר"א: ד'אני בצדק אחזה פניך' - שנותן פרוטה לעני ואח"כ מתפלל

'אשבעה בהקיץ תמונתך' אלו ת"ח שמנדיין שינה מעיניהם

בעוה"ז והקב"ה משביען מזיו השכינה לעוה"ב.

טו. ר"י: 'מלוה ה' חונן דל' - אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, כביכול,

עבד לזה לאיש מלוה.

טז. מר"י: 'לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות', וכתיב: 'לא יועילו

אוצרות רשע וצדקה תציל ממות' - שתי צדקות הללו

אחת שמצילתו מדין גיהנם זו שכתוב בה 'יום עברה היום ההוא'.

ואחת שמצילתו ממיתה משונה - נותנה וא"י למי [לאפוקי מדמ"ע].

נטולה וא"י ממי [לאפוקי מדר"א] לכך יתן לארנקי של צדקה.

דמה יעשה אדם ויהיו לו בנים זכרים?

ידך

יפזר מעותיו לעניים.

ר"א:

ישמח אשתו לדבר מצוה.

ה' יהושע:

לא יתן אדם פרוטה לארנקי של צדקה אא"כ ממונה עליה כרחב"ת

ראב"י:

יח. א"ר אבהו אמר משה לפני הקב"ה: רבש"ע כמה תרום קרן ישראל? א"ל: בכי תשא.

יט. וא"ר אבהו,

שאלו את שלמה בן דוד עד היכן כחה של צדקה? א"ל: צאו וראו מה פירש

דוד אבא: פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד.

מה טעם 'מרומים ישכון מצדות סלעים משגבו' משום ד'לחמו

ר"א מהבא:

נתן ומימיו נאמנים'.

שאלו את שלמה: איזהו בן העוה"ב, א"ל: כל שכנגד זקניו כבוד.

כ. ואר"א

בר' יוסף בר"ה, חלה ומת. א"ל אביו מה ראית, א"ל: עולם הפוך ראיתי,

עליונים למטה ותחתונים למעלה. - א"ל: עולם כרוך ראית.

ואנן היכי חזיתין? א"ל: כמו דחשבינן הכא חשבינן התם,

ושמעתי שהיו אומרים: אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו,
ושמעתי שהיו אומרים: הרוגי מלכות [לוד]- אין כל בריה יכולה
לעמוד במחיצתן. ולא ר"ע וחבריו דבלא"ה נמי

בא. ריב"ז לתלמידיו: בני, מהו שאמר הכתוב 'צדקה תרומם גוי וחסד לאומים חטאת',
א. נענה ר"א:

'צדקה תרומם גוי' אלו ישראל, ד'ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ',
'וחסד לאומים חטאת' כל צדקה וחסד שאומות העולם עושין,
חטא הוא להן, שאינם עושין אלא להתגדל בו, ד'די להון
מתקרבין נוחחין לאלהה שמיא ומצליין לחיי מלכא ובגוהי'.
ד'האומר סלע זה לצדקה בשביל שיחיו בני, ובשביל שאזכה
לעוה"ב הר"ז צדיק גמור - היינו בישראל

ב. נענה ר"ה:

צדקה תרומם גוי - אלו ישראל, ד'ומי כעמך ישראל גוי אחד',
'וחסד לאומים חטאת' כל צדקה וחסד שאומות העולם עושין
חטא הוא להן שעושין כדי שתמשך מלכותן, ד'להן מלכא מלכי
ישפר עליך וחטיך בצדקה פרוק ועויתך במיחן עניין הן תהוי
ארכא לשלותיך וגו'.

ג. נענה ר"ג:

צדקה תרומם גוי - אלו ישראל, ד'ומי כעמך ישראל וגו',
וחסד לאומים חטאת - כל צדקה וחסד שעכו"ם עושין חטא הוא
להן, שאין עושין אלא להתיהר בו, וכל המתיהר נופל בגיהנם, ד'זר יהיר
לץ שמו עושה בעברת זדון, וגיהנום זה עברה ד'יום עברה היום
ההוא'.

ד. אר"ג:

עדיין אנו צריכין למודעי ר"א: צדקה תרומם גוי - אלו ישראל, ד'ומי
כעמך ישראל גוי אחד', וחסד לאומים חטאת - כל צדקה וחסד
שעכו"ם עושין חטא הוא להן, שעושין רק לחרף אותנו ד'ויבא
ויעש ה' כאשר דבר כי חטאתם לה' ולא שמעתם בקולו והיה
לכם הדבר הזה'.

ה. נענה רנב"ה:

צדקה תרומם גוי וחסד - לישראל, ולאומים - חטאת.
נראין דברי רנב"ה ק מדברי ומדבריהם, לפי שהוא נותן צדקה
וחסד לישראל, ולעכו"ם חטאת.

מכלל שגם הוא אמר דא"ל ריב"ז: כשם שהחטאת מכפרת על ישראל,
כך צדקה מכפרת על אומות העולם.

כב. מעשה:

ואיפרא הורמיז אימיה דשבור מלכא, שלחה ד' מאות דינרים
לר"א: ולא קיבל, שלחה לרבא, וקיבל משום שלום מלכות.

שמע ר"א

והקפיד דביבש קצירה תשברנה נשים באות מאירות אותה',

טעם דשלום מלכות איבעי לחלק לעניי עכו"ם

ורבא

חילקם לעניי גויים, ור"א שהקפיד משום שלא סיפרו לו.

כג. תניא:

אמרו על בנימין הצדיק שהיה ממונה על קופה של צדקה, פעם
אחת באתה אשה לפניו בשני בצורת, אמרה לו: רבי, פרנסני! א"ל:

העבודה שאין בקופה של צדקה כלום אמרה לו: רבי, אם אין אתה

מפרנסני, הרי אשה ושבעה בניה מתים! עמד ופרנסה משלו.

לימים חלה ונטה למות, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה:

רבש"ע, אתה אמרת: כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים

עולם מלא, ובנימין הצדיק שהחיה אשה ושבעה בניה ימות

בשנים מועטות הללו? מיד קרעו לו גזר דינו.

תנא:

הוסיפו לו עשרים ושתים שנה על שנותיו.

כד. ת"ר:

מעשה במנובו המלך שכזבו אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשני בצורת,
והברו עליו אחיו ובית אביו ואמרו לו: אבותיך גנזו והוסיפו על של
אבותם, ואתה מבזבזם!

אבותי גנזו למטה,

ואני גנזתי למעלה, ד'אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף'.

אבותי גנזו במקום שהיד שולטת בו,

ואני גנזתי במקום שאין היד שולטת בו, ד'צדק ומשפט מכון כסאך.

אבותי גנזו דבר שאין עושה פירות,

ואני גנזתי דבר שעושה פירות, דכי פרי מעלליהם יאכלו

אבותי גנזו אוצרות ממון

ואני גנזתי אוצרות נפשות, ד'פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חכם.

אבותי גנזו לאחרים, ואני גנזתי לעצמי, ד'ולך תהיה צדקה'.

אבותי גנזו לעוה"ז,

ואני גנזתי לעולם הבא, ד'והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספקך.

ואם קנה בה בית דירה - הרי הוא כאנשי העיר.

הך דרשב"ג: ד'אם קנה בה קרקע כל שהוא - הרי הוא כאנשי העיר.

והך דרשב"ג: דאם קנה שם קרקע הראויה לבית דירה הרי הוא כאנשי העיר

- תרי תנאי ואליבא דרשב"ג

